

29.2.2008

Dnro 1224/4/06

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Kaija Tanttinen-Laakkonen

KATKAISUHOITOON PÄÄSEMINEEN

1

KANTELU

Kantelija arvosteli 6.4.2006 päivätyssä kirjeessään Uudenkaupungin terveyskeskuksen menettelyä katkaisuhoidon pääsemisessä.

- - -

3

RATKAISU

Asiakirjoista käytettävissä olevasta selvityksestä ei ole saatavissa näyttöä sille, että kantelijalta olisi evätty hoitoon pääsy Uudenkaupungin terveyskeskuksen ylläpitämään Vakka-Suomen seutukunnan yhteispäivystyspisteeseen.

Sen sijaan katson, että tätä asiaa selvitettäessä esille tullut Uudenkaupungin sosiaali- ja terveyskeskuksen käytäntö, jonka mukaan potilailta edellytettiin, että he olivat selvinneet ennen katkaisuhoidon hakeutumista, ei ollut lainmukainen.

Perustelen ratkaisuani seuraavasti.

Tapahtumat

Saadun selvityksen mukaan kantelijan vaimon otettua yhteyttä Uudenkaupungin terveyskeskuksen yhteispäivystykseen kantelijan viikon kestäneen ryypyputken katkaisemiseksi kantelija oli ohjattu selviämään ennen katkaisuhoidon hakeutumistaan. Vaimolle selvitettiin, että katkaisupaikalle terveyskeskuksen vuodeosastolle ei pääse, jos potilas on selvästi humalassa, myöskään psykiatriselle osastolle ei oteta potilaita vastaan vahvasti humalaisina. Katkopaikat järjestetään virka-aikana ja potilaan ollessa selvä.

Johtavan ylilääkärin mukaan päivystäjinä toimineet asianomaiset terveyskeskuslääkärit menettelivät asiassa normaalin väestövastuuterveyskeskuksen käytännön mukaisesti. Johtavan ylilääkärin käsityksen mukaan virka-ajan ulkopuolinen yhteispäivystyspiste ei ole asianmukainen hoitopaikka kuvaturunlaiselle potilaalle. Hän toteaa selityksessään Uudenkaupungin sosiaali- ja terveyskeskuksen ryhtyneen yhdessä Vakka-Suomen seutukunnan ja Rauman seutukunnan kanssa selvittämään päihdeongelmaisten potilaiden hoidon järjestämistä siten, että päihdepotilaiden hoitoketju saadaan nopealla aikataululla nykyistä parempaan kuntoon. Selvitys ja toimenpide-ehdotukset on tilattu ja saatu A-klinikkasäätiöltä. Selvityksessä ehdotetaan yhteisen katkaisuhoidon perustamista.

Oikeusohjeet

Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveystyöpalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Perustuslain 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992, jäljempänä potilaslaki) 3 §:n mukaan potilaalla on oikeus ilman syrjintää hänen terveydentilansa edellyttämään laadultaan hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon. Potilaan terveydentilan edellyttämän hoidon tarpeen arvioinnin on perustuttava lääketieteellisesti hyväksyttäviin kriteereihin. Hoidon tarve on arvioitava potilaan yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Potilaslain 6 §:n mukaan potilasta on hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan.

Päihdehuoltolain (41/1986) 3 §:n mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että päihdehuolto järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Lain 8 §:n mukaan päihdehuollon palvelut on järjestettävä siten, että niiden piiriin voidaan hakeutua oma-aloitteisesti ja niin, että asiakkaan itsenäistä suoriutumista tuetaan. Päihdehuoltoasetuksen (653/1986) 1 §:n mukaan päihdehuoltoa järjestäessään kunnan on huolehdittava siitä, että palveluja on tarvittavassa laajuudessa saatavissa niinä vuorokauden aikoina, joina niitä tarvitaan.

Päihdepalvelujen laatusuosituksissa todetaan mm. seuraavaa. Sosiaali- ja terveydenhuollon yleiset palvelut vastaavat omalta osaltaan päihdeongelman varhaisesta toteamisesta ja hoidosta. Kunta järjestää päivystyspalveluja, joihin voi hakeutua myös virka-ajan ulkopuolella ja viikonloppuisin ja saada kiireellisissä tapauksissa välitöntä hoitoa. Kunta järjestää toimivat katkaisu- ja vieroitushoitopalvelut. Katkaisu- ja vieroitushoitoa tarvitseva asiakas pääsee hoitoon välittömästi. Kunta järjestää päihdepalveluja, joihin voi hakeutua myös päihtyneenä. Myös päihtyneenä hoitoon hakeutuneen asiakkaan palvelujen tarve selvitetään ja siihen vastataan (sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2002:3, s. 17 ja 21).

Päihtyneen henkilön akuuttihoitoa koskevien sosiaali- ja terveysministeriön ohjeiden mukaan päihtynyttä asiakasta pyritään auttamaan ensisijaisesti siinä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksikössä, mihin hän hakeutuu. Ensikontaktipaikka vastaa asiakkaan hoidosta, kunnes hän mahdollisesti siirtyy jatkohoitopaikkaan (sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2006:65).

Kannanotto

Terveydenhuoltoon hakeutunut henkilö on potilas ja häneen sovelletaan potilaslakia hoitoon hakeutumisen tai tulon syystä riippumatta. Potilaalla on oikeus hänen terveydentilansa edellyttämään terveyden- ja sairaanhoitoon siitä huolimatta, onko hän päihtynyt vai ei. Myöskään psykiatrista hoitoa antava terveydenhuollon toimintayksikkö ei saa kieltäytyä ottamasta potilasta tutkittavaksi pelkästään humalatilasta tai tietyn promillerajan perusteella. Yksittäisten hoitoratkaisujen on siis perustuttava potilaan terveydentilan edellyttämään, lääketieteellisesti perusteltuun hoidon tarpeeseen eikä päihtynyttä voida asettaa eri asemaan muihin potilaisiin nähden. Päihtymys ei saa estää palvelujen saamista.

Uudenkaupungin sosiaali- ja terveyskeskuksen käytäntö, jonka mukaan potilailta edellytettiin, että he olivat selvinneet ennen katkaisuhoidon hakeutumista, ei ollut lainmukainen.

Pidän asianmukaisena sitä, että Uudenkaupungin sosiaali- ja terveyskeskus on päihdepotilaiden hoitoketjun parantamiseksi ryhtynyt johtavan ylilääkärin selityksessä tarkoitettuihin korjauksiin toimenpiteisiin.

4

TOIMENPITEET

Asia ei anna minulle aihetta muihin toimenpiteisiin kuin että saatan edellä kohdassa 3 esittämiäni käsityksen Uudenkaupungin sosiaali- ja terveyskeskuksen käytännön lainvastaisuudesta johtavan ylilääkärin tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle jäljennöksen tästä päätöksestäni.